

Висновки та перспективи подальших досліджень. У процесі проведення дослідження обґрунтовано сутність еколого-правової компетентності майбутнього вчителя. Перспективними є дослідження змісту та методичних особливостей формування еколого-правової компетентності в студентів, що проходять різну фахову підготовку, на етапі післядипломної освіти та в процесі професійного самовдосконалення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баб'як О.С. Екологічне право України: [навч. посіб.] / О.С. Баб'як, П.Д. Біленчук, Ю.О. Чирва. – К.: Атіка, 2000. – 216 с.
2. Білявський Г. О. Про класифікацію основних напрямів сучасної екології / Г. О. Білявський, В. М. Бровдій // Рідна природа. – 1995. – № 2. – С. 4-7.
3. Основи екології людини: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / [Ю.Д. Бойчук, Е.М. Солошенко, Є.Я. Ніколенко, В.М. Савченко] / За заг. ред. Е.М. Солошенко. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007. – 546 с.

Глухов И.Г.

ЭКОЛОГО-ПРАВОВАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА ОБЩЕСТВА К УСТОЙЧИВОМУ РАЗВИТИЮ

В статье рассматривается сущность эколого-правовой компетентности будущего учителя и значения ее формирования в условиях перехода общества к устойчивому развитию.

Ключевые слова: экологические проблемы, устойчивое развитие, будущий учитель, эколого-правовая компетентность.

Glukhov I.G.

ENVIRONMENTAL LAW COMPETENCE STUDENT TEACHERS IN THE TRANSITION SOCIETY TO SUSTAINABLE DEVELOPMENT

In the article descriptions of ecological-legal competence of future teacher and value of its forming is examined in the conditions of passing of society to steady development.

Key words: ecological problems, steady development, future teacher, ecological-legal competence.

УДК 378.147

Гончар О.В.

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Визначено значущість комунікативних компетенцій на тлі впровадження компетентнісного підходу задля розвитку майбутніх фахівців. Схарактеризовано сутність понять “компетентність” і “комунікативна компетентність”; обґрунтовано необхідність втілення в систему вищої освіти компетентнісного підходу, зорієнтованого на аналіз результатів якості педагогічної взаємодії суб'єктів навчального процесу.

Ключові слова: педагогічна взаємодія, компетентність, партнери, міжособистісні відносини, комунікація, взаємодія.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку України, процеси реформування суспільства потребують переосмислення змісту вищої освіти, мета якої сьогодні співвідноситься з формуванням компетентностей, необхідних для життя у мінливому, індивідуалізованому, високотехнологічному світі ХХІ століття, оновленням педагогічних концепцій, спрямованих на підвищення дієвості взаємодії педагога та студентів, гуманізацію стосунків між людьми. Нові перетворення в системі вищої освіти повинні забезпечувати

ефективність навчально-виховного процесу, стимулювати пошук науково обґрунтованих та більш результативних підходів до організації педагогічної взаємодії учасників навчального процесу у вищих навчальних закладах.

Актуальність проблеми в умовах зростаючої потреби в готовності майбутнього фахівця включатися в спільну діяльність визначається необхідністю формування в студентів культури міжособистісних відносин, що виявляються в процесі взаємодії з іншими людьми, при організації особистісного простору людини і залежно від характеру взаємодії її агентів, форм вираження та задоволення їх потреб і бажань, використання індивідуальних природних здібностей і можливостей, забезпечуючи успіх навчальної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ще в середині ХХ століття на тлі негативних наслідків пояснювально-ілюстративного характеру організації навчання, що призвів до посилення протиріччя між вимогами студента в розвитку своїх схильностей, інтересів і традиційною малоактивною системою навчання, у дидактиці почався пошук нових ефективних способів організації педагогічної взаємодії, ефективність якої багато у чому залежала від рівня комунікативної компетенції учасників навчального процесу. Ґрунтовний аналіз досліджень у галузі педагогіки та соціальної і педагогічної психології свідчить, що значна кількість учених (Б. Ананьєв, Г. Андрєєва, І. Богачок, Н. Бодровська, І. Зимня, Є. Ісаєв, В. Кан-Калик, М. Каган, О. Леонтєв, Л. Петровська, А. Реан, Н. Шевандрін та ін.) у зв'язку із вивченням взаємодії індивідів торкаються поняття комунікативної компетентності. Кількість прихильників (Н. Бібік, В. Байденко, Л. Буркової, Л. Ващенко, Г. Єльнікової, І. Зимньої, Н. Кузьміної, А. Кузьмінського, О. Локшиної, О. Овчарук, О. Пометун, В. Рябова, О. Савченко та інші) компетентнісного підходу поступово збільшується. Отже, у більшості дослідників не викликає сумніву, що в основу забезпечення якості освіти повинні бути покладені компетенції, які позначають інтегровані характеристики діяльності працівника.

Метою є визначення значущості комунікативних компетенцій на тлі впровадження компетентнісного підходу задля розвитку майбутніх фахівців. Усе це порушує низку завдань, які необхідно вирішити, а саме: визначити сутність поняття “компетентність”; обґрунтувати важливість опанування комунікативними компетентностями майбутнім фахівцем, а також необхідність втілення в систему вищої освіти компетентнісного підходу, зорієнтованого на аналіз результатів якості педагогічної взаємодії суб'єктів навчального процесу.

Виклад основного матеріалу. Останнє десятиріччя ХХ століття відзначилося вступом України в самостійний період розвитку гуманістичної педагогічної культури, що зумовило оцінку багатьох вчених як кризового для системи вищої освіти. Вища школа вже не могла більше рухатися у межах традиційної парадигми, багато методів та форм організації педагогічної взаємодії якої уже застаріли.

У сучасній вітчизняній педагогіці відома значна кількість різних підходів, що лежать в основі підготовки фахівців. У їх числі є як уже відомі й усталені (традиційно – знансцентристський, системний, діяльнісний, комплексний, особистісно орієнтований, особистісно діяльнісний), так і нові, що увійшли в науковий обіг порівняно недавно, а саме: ситуаційний, контекстний, поліпарадигмальний, інформаційний, ергономічний та компетентнісний підходи. Методології першої групи підходів уже відносно повно розроблені, хоча й різною мірою. Так, у науково-педагогічній літературі переконливе обґрунтування одержали системний, діяльнісний і комплексний підходи, суть яких розкрита з позицій філософії, психології та педагогіки. Незважаючи на те, що особистісно орієнтований й особистісно діяльнісний підходи набули в останні роки широкого поширення серед теоретиків і практиків освіти, все-таки, ясності в їхньому змісті до цих пір немає. Що стосується другої групи підходів, то вони ще не отримали достатнього наукового обґрунтування, проте знаходять все більше визнання серед дослідників.

За останні роки у світовій освіті “компетентнісний підхід” набирає усе більше обертів. Проте, ідея компетентнісного підходу в педагогіці зародилася на початку 80-х років минулого століття, коли в журналі “Перспективи. Питання освіти” була опублікована стаття В. де Ландшеер “Концепція “мінімальної компетентності”. Спочатку мова йшла не про

підхід, а про компетентність, професійну компетентність, професійні компетенції особистості як мету та результат освіти. При цьому компетентність у найбільш широкому сенсі розумілася як “поглиблене знання предмета або засвоєння вмінь”. У міру освоєння поняття відбувалося розширення його обсягу і змісту. Так, наприкінці минулого століття почали з’являтися наукові праці, де мова вже йшла про компетентнісний підхід в освіті (В. Болотов, Є. Коган, В. Кальний, А. Новиков, В. Сериков, С. Шишов, Б. Ельконін та інші). Визначення суті компетентнісного підходу потребує з’ясування того, що мається на увазі під “підходом” взагалі. У літературі поняття підхід використовується як базове методологічне поняття, що презентує ядро знань як сукупність прийомів, принципів і методів навчання та виховання, як вибір напрямку, як особлива форма (система) діяльності (аналізу), як засіб, шлях досягнення мети, тобто це програма дій, що розглядає педагогічні явища під певним кутом зору, з певної позиції” [9, с. 508]. Втім, підхід деякі вчені зводять до методу (наприклад, говорять про системний підхід або системний метод тощо). На наш погляд, підхід – більш широке поняття, ніж метод. Метод – більш вузьке поняття, що включає знання про те, як діяти у тій чи тій ситуації, для вирішення того чи того завдання.

Виходячи з вищенаведеного розуміння підходу, розкриємо зміст поняття “компетентність”. Компетентнісний підхід у визначенні цілей і змісту освіти не є зовсім новим. У теорії та практиці управління персоналом уже досить давно використовуються поняття “компетентність” і “компетенція”.

З метою глибокого розуміння цього терміна звернімося до словників. Термін “компетентність” є похідним від слова “компетентний”. Слово “компетентний” походить від лат. *Competens* – відповідний, здатний. У перекладі з англійської “*competence*” – 1) компетентність 2) вміння, спроможність 3) достаток, добрий матеріальний стан 4) компетенція, правомочність (Webster/Abby). У тлумачному словнику сучасної української мови (за ред. Забисяки) слово “компетентний” розглядається як: “1. Такий, що має достатні знання в певній галузі, (який ґрунтується на знанні; кваліфікований); 2. Такий, що має певні повноваження”. Отже, факт невизначеності остаточної дефініції цих понять пояснюється іншомовним їх запозиченням та проблемою їх влучного перекладу українською мовою. Наприклад, у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти відправне поняття “компетенція” розглядається як “сума знань, умінь та характерних рис, що дозволяє особистості виконувати певні дії” [3, с. 9].

Аналіз наукових джерел свідчить, що компетенції в сучасній педагогіці професійної освіти нерідко розглядають як новий, зумовлений ринковими відносинами, тип цілепокладання в освітніх системах. У педагогічному словнику “компетентність” розглядається як “здібність серед множини рішень вибрати найбільш оптимальне, критично усвідомлене”. А В. Бланк визначає “компетентність” як “здібність до актуального виконання діяльності” [9, с. 318]. Разом із тим, В. Лозова зазначає, що компетентність має інтегративну природу, оскільки її джерелом є різні сфери культури (духовна, громадянська, соціальна, педагогічна, управлінська, правова, етична, екологічна та ін.), вона вимагає значного інтелектуального розвитку, включає аналітичні, комунікативні, прогностичні та інші розумові процеси [5, с. 5].

Так, В. Байденко і Б. Оскарссон використовують поняття “базові навички” як “особистісні та міжособистісні якості, здібності, навички і знання, що виражені в різних формах у різноманітних ситуаціях роботи і соціального життя” [1]. До переліку базових навичок відповідно до визначення автори включають: комунікативні навички та здібності; творчість; здатність до креативного мислення; пристосованість; здатність працювати в команді; здатність працювати самостійно; самосвідомість і самооцінка [1]. А на думку Б. Ельконіна, “компетентність” – це міра включеності людини в діяльність”. Фактично компетентність – це здатність людини вирішувати будь-які проблеми” [9, с. 319]. Цей підхід, що орієнтований на нове бачення цілей і оцінку результатів професійної освіти, висуває свої вимоги і до інших компонентів освітнього процесу – змісту, педагогічних технологій, засобів контролю та оцінки.

Отже, компетентнісно орієнтована професійна освіта – це реакція професійної освіти на зміну соціально-економічних умов, а також на процеси, що з'явилися разом з ринковою економікою. Ринок висуває до сучасного фахівця цілий ряд нових вимог, які недостатньо враховані або зовсім не враховані у програмах підготовки фахівців. Ці нові вимоги, як виявляється, не пов'язані жорстко з тією чи іншою дисципліною, вони носять надпредметний характер, відрізняються своєю універсальністю. Компетентнісний підхід має свої, власне педагогічні, передумови як у практиці, так і в теорії. Якщо говорити про практику професійної освіти, то педагоги вже давно звернули увагу на явну розбіжність між якістю підготовки випускника, що забезпечується навчальним закладом (ВНЗ), і вимогами, які висуваються до фахівця реальною професійною діяльністю, ринком праці та роботодавцями. Примітно, що така невідповідність мала місце і в доринкових умовах. Доказом цієї тези є усім відома фраза, якою часто зустрічали випускників професійних навчальних закладів, особливо технічного профілю: “тепер забудь те, чому тебе навчали в інституті, і слухай мене!”. Сьогодні, коли з'явилися недержавні підприємства, керівники та власники яких висувають жорсткі вимоги не тільки до рівня освіти, а й до особистих, ділових, моральних якостей фахівців. Суттєво також те, що педагоги і раніше визнавали, що отриманий студентами систематизований набір знань і умінь не відповідав змісту професійної діяльності в багатьох аспектах. Високі бали на іспитах не гарантували молодому фахівцеві його подальшу конкурентоспроможність. Наприклад, частою причиною відхилення кандидатури молодого випускника після співбесіди із роботодавцем у галузях медицини, юриспруденції та інших сферах, що передбачають безпосередню роботу з людьми, стає відсутність розвинених комунікативних здібностей або некоммунікабельність, тобто надмірна “сухість” спілкування. За словами Лі Якокка, видатного менеджера, досягнення успіху у фінансовому відношенні лише на 15% зумовлюється знаннями своєї професії, а на 85% – умінням спілкуватися з колегами, схилити людей до своєї точки зору, рекламувати себе і свої ідеї тощо [7]. Наведені вище приклади свідчать про наявність лакун у підготовці фахівців, що зумовлено недостатньою увагою викладачів вищих навчальних закладів до розвитку багатьох особистісних і соціальних компетенцій, які, зрештою, і визначають конкурентоспроможність випускника.

В історії вітчизняної педагогічної теорії давно відомі концепції змісту освіти (І. Лернер, В. Краєвський, В. Ледньов), в яких підкреслювалася важливість творчої діяльності студентів. Відома концепція проблемного навчання (М. Махмутов, І. Лернер, Д. Вількеєв та інші), яка орієнтована на розвиток розумових здібностей, творчого мислення, умінь вирішувати проблеми, тобто знаходити вихід із складних ситуацій. З історії освіти та педагогічної думки можна навести ще багато прикладів теоретичних концепцій і практичних доробок педагогів-новаторів (Х. Лійметс, В. Ільїн, В. Шаталов, С. Лисенкова та інші), в яких обґрунтовано необхідність формування в учнів поряд із знаннями і вміннями таких властивостей, як самостійність, комунікативність, прагнення і готовність до саморозвитку, сумлінність, відповідальність, творчі здібності та ін.

У зв'язку з визнанням значущості урахування умов використання спілкування при реалізації педагогічної взаємодії у науковий обіг останнім часом увійшли нові словотерміни, такі як “мовленнєве спілкування” та “комунікативна компетенція”. Поняття комунікативної компетентності вважається складовою педагогічного спілкування. Критерії комунікативної компетентності вперше були сформульовані Т. Гордоном, який визначив її як уміння вийти з будь-якої ситуації, не втративши власної внутрішньої волі, не давши втратити її партнеру по спілкуванню. Таким чином, основним критерієм компетентності є партнерська позиція в спілкуванні “на рівних” (на відміну від “прибудови зверху” чи “прибудови знизу”). Суттєво, що вітчизняна педагогічна теорія вже має певні напрацювання в цьому напрямі. Поняття “компетентність” та “професійна компетентність” досліджувалися в різних аспектах у наукових працях В. Бондаря, Л. Алексеевої, Н. Шаболдіної, А. Алексюка, І. Зязюна, Л. Кондрашової, А. Маркової та інші.

Поняття “комунікативна компетентність”, яке отримало широке поширення наприкінці 90-х р., у науці тлумачиться доволі варіативно [6, с. 156]. Учені вважають, що саме завдяки комунікативній компетенції особистість здатна адекватно сприймати та породжувати висловлювання. Наприклад, А. Бодальова зауважує, що виокремлення комунікативного аспекту в цілісному процесі педагогічного спілкування є умовним. Воно необхідно для теоретичного аналізу цього феномена, виявлення його сутності і визначення шляхів удосконалення. В останні десятиліття у зв’язку із широкою практикою впровадження програм із розвитку компетентності в спілкуванні в різних сферах ця проблема інтенсивно розробляється багатьма психологами. Так, розглядаючи поняття “компетентність”, І. Зимня виділяє компетентність взаємодії людини із іншими людьми [4, с. 76]. Наприклад, Л. Петровська підкреслює, що комунікативна компетентність передбачає розуміння мотивів, намірів, стратегій поведінки, фрустрації партнерів зі спілкування, розуміння соціально-психологічних проблем взаємопорозуміння, оволодіння техніками спілкування [10]. Дуже близьку до вищевикладеної трактовки пропонує Л. Столяренко. На її думку, “комунікативна компетентність – здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми. Для ефективної комунікації характерно: досягнення взаєморозуміння партнерів, краще розуміння ситуації і предмета спілкування (досягнення більшої визначеності в розумінні ситуації сприяє вирішенню проблем, забезпечує досягнення цілей з оптимальною витратою ресурсів). Комунікативна компетентність розглядається як система внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови ефективної комунікації у визначеному колі ситуацій міжособистісної взаємодії” [11, с. 76].

Українська дослідниця В. Пікельна розглядає педагогічну комунікацію як складову професійної компетенції педагога, додаючи, що комунікації треба вчитися [8, с. 6]. У роботах Ю. Ємельянова, Л. Петровської, Л. Столяренко під комунікативною компетенцією розуміють здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з людьми. До складу компетентності включають деяку сукупність знань і умінь, що забезпечують ефективне протікання комунікативного процесу [10; 11].

Німецькі науковці К. Менг та Б. Крафт розглядають комунікативну компетентність як “специфічну систему різних видів уживаних значень”, лише частково усвідомлені індивідом знання, які виступають предметом розмови або міркування, регулюють “інтерактивну діяльність мовленнєвого спілкування” [11, с. 76]. Крім того, вчені вважають, що саме завдяки комунікативній компетенції особистість здатна адекватно сприймати та породжувати висловлювання. Польський учений Р. Квасніша зазначає, що “комунікативні компетентності спрощено можна розглянути як здатність до широкого діалогу. Але йдеться не стільки про знання риторики й засвоєння культури і техніки дискусій, скільки про глибокі роздуми над проблемою розуміння Іншого й Себе одночасно з іманентною здатністю толерантного сприймання іншої особи як особистості” [2, с. 23].

Слід зазначити, що комунікативна компетенція складається із декількох складових, а саме мовної та мовленнєвої компетенції. Як визначається у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти, комунікативними мовними компетенціями слід вважати такі, “що забезпечують людині можливість діяти, застосовуючи специфічні лінгвістичні засоби” [3, с. 9]. При цьому, “види мовленнєвої діяльності реалізуються в комунікативній мовленнєвій компетенції особи у специфічній сфері у вигляді процесів сприйняття та \ або продукування одного чи більшої кількості текстів (усних або письмових) з метою виконання певного завдання” [3, с. 10]. Разом із тим, слід звернути особливу увагу на процес мовлення, який є “низкою нейрологічних та фізіологічних явищ, що відбуваються під час усної або письмової продукції або редукції” [3, с. 10]. Саме під час цього процесу реалізуються всі три функції мови – соціальна, інтелектуальна й особистісна [4, с. 14-15]. Соціальна функція характеризує мову як засіб спілкування у формі взаємодії агентів комунікативної ситуації, завдяки чому відбувається засвоєння суспільно-історичного, соціального та культурного досвіду. Друга, інтелектуальна функція передбачає формування мовної свідомості людини та є провідним фактором її інтелектуального розвитку. До третьої, особистісної функції

належать “особистісні” характеристики мови, тобто мови як засобу усвідомлення людиною власного “Я” і рефлексії, самовираження та саморегуляції.

Висновки. Аналіз психолого-педагогічних досліджень свідчить, що рівень успішності навчального процесу прямо залежить, з одного боку, від форми організації педагогічної взаємодії викладача і студента, а з іншого, – від комунікативних компетенцій кожного з них. Компетентнісний підхід, зумовлений ринковими відносинами, є новим типом цілепокладання в навчальному процесі, який орієнтує на аналіз результатів якості педагогічної взаємодії суб’єктів навчального процесу, що включає соціальний, етичний, когнітивний та операційно-технологічний її компоненти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Байденко В.И. Базовые навыки (ключевые компетенции) как интегрирующий фактор образовательного процесса / В.И. Байденко, Б. Оскарссон // Профессиональное образование и формирование личности специалиста. – М., 2002. – С. 22-46.
2. Василюк А. Польська професійна педагогіка про компетентність учителів / А. Василюк // Шлях освіти. – 1998. – № 4. – С. 23.
3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [науковий редактор українського видання д. пед. н., проф. С.Ю. Ніколаєва]. – К.: Ленвіт, 2003. – 273с.
4. Зимняя И.А. Педагогическая психология: учебник для вузов [изд. второе, доп., испр. и перераб.] / И.А. Зимняя. – М.: Университетская книга, Логос, 2008. – 384 с.
5. Лозова В.І. Теоретичні основи виховання і навчання: [навч. посіб. для студ. пед. навч. закладів] / В.І. Лозова., А.В. Троцько. – Харків, 1997. – 338с.
6. Менг К. Онтогенез речевого обучения / К. Менг // Психолого-педагогические вопросы развития речи в детском саду / [под ред. Ф.А. Сохина та О.С. Ушаковой.] – М.: АПН СРСР, 1987. – С.55-62.
7. Наперов В.Я. Разговаривая с Ли Якоккой / В.Я. Наперов // Специалист. – 2000. – № 4. – С.32.
8. Педагогика высшей школы: сб. науч. работ № 22. – Специальный выпуск: Формирование профессиональной компетентности будущих учителей – 2008 / [Редкол.: Буряк В.К. (глав. ред.) и др.] – Кривой Рог: ЛГПУ, 2008. – 270 с.
9. Педагогика: словарь научных терминов / В.В. Князева. – М.: Вузовская книга, 2009. – 872 с.
10. Петровская Л.А. Компетентность в общении: социально-психологический тренинг / Л.А. Петровская. – М.: Изд-во МГУ, 1989. – 216 с.
11. Столяренко Л.Д. Основы психологии / Л.Д. Столяренко. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – 327 с.

Гончар Е.В.

КОММУНИКАТИВНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ КАК ОСНОВА ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ УЧАСТНИКОВ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА

Определены значимость коммуникативных компетенций на фоне внедрения компетентностного подхода для образования будущих специалистов. Охарактеризована сущность понятий “компетентность” и “коммуникативная компетентность”; обоснована необходимость имплементации в систему высшего образования компетентностного подхода, ориентированного на анализ результатов качества педагогического взаимодействия субъектов учебного процесса.

Ключевые слова: педагогическое взаимодействие, компетентность, партнеры, межличностные отношения, коммуникация, взаимодействие.

Gonchar O.V.

COMMUNICATIVE COMPETENCE AS A PEDAGOGICAL INTERACTION BASIS THE PROCESS INVOLVED IN THE EDUCATIONAL

Determined the significance of communicative competence against implementation competence approach to the development of future professionals. Characterized the essence of the concepts of “competence” and “communicative competence”; the necessity of implementing the

system of higher education competence approach, focused on the analysis of the quality of pedagogical interaction of subjects of educational process.

Key words: pedagogical interaction, competence, partners, interpersonal relations, communication and interaction.

УДК 378

Добровольська Л.В., Добровольська Д.М.

ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ ТА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

Навчання професійно-орієнтованої іншомовленнєвої діяльності можна оптимізувати як за рахунок вивчаємого матеріалу, насамперед, тексту фахової спрямованості, так і завдяки методично-релевантних завдань з формування лінгвокраїнознавчої компетенції студентів.

Ключові слова: оптимізація, текст, текстуалізація, лінгвокраїнознавча інформація, тезаурус.

Однією з наскрізних проблем сьогодення є навчання професійно-орієнтованого іншомовленнєвого спілкування, оскільки фахівці мають не тільки отримувати інформацію з першоджерел, але й обговорювати її, утворювати свою документацію фахової спрямованості (анотації, тези, резюме тощо), тобто брати участь в опосередкованій та безпосередній комунікації.

Хоча методисти з багатьох країн приділяють увагу розвиненню мовних та мовленнєвих навичок студентів різних факультетів, на факультетах гуманітарної спрямованості відчувається брак релевантних навчальних засобів, які утілювали б в собі найновітні досягнення з конкретних галузей науки, що підлягають вивченню студентами за програмою фахових дисциплін, тому що існуючі підручники з англійської, німецької, французької мов не в повній мірі відповідають змістовному плану тематики курсу “Іноземна мова”, а традиційні вправи з цих підручників та посібників передбачають, насамперед, формування мовних (аспектних) навичок. Текстові матеріали багатьох підручників недостатньо насичені лексикою фахової спрямованості, а інформація текстів не проходить достатнього оброблення у тім плані, що студенти лише читають і декодують складні термінологічні звороти, не приділяючи уваги концептуальній, прагматичній, аксиологічній інформації першоджерела.

Розуміючи необхідність нового підходу до навчання іноземної мови, колектив кафедри іноземних мов гуманітарних факультетів ОДУ ім. І. І. Мечникова започаткував дослідження, метою якого було не тільки проаналізувати умови та шляхи розвинення іншомовленнєвої діяльності при викладанні англійської, німецької, французької мов, але й теоретично обґрунтувати можливість оптимізації навчання читання, мовлення (діалог, монолог), слухання та письма та практично упровадити новий алгоритм навчання іноземної мови.

Мета та предмет роботи. Мета – дослідження рецептивної текстуалізації як тереневого виду мовленнєвої діяльності за умов навчання іноземної мови на факультетах гуманітарної та природничої спрямованості. Предмет – механізми текстуалізації, умови, сприятливі для перцепції та рецепції текстів фахової спрямованості.

Об'єкт дослідження – текстуалізація як інформаційно-комунікативний процес, що забезпечує потреби фахівців у здобутті нової інформації з першоджерел. Наукова новизна обумовлена розгляданням іншомовленнєвих текстів фахової спрямованості не тільки як відбитків професійної діяльності носіїв мови, але й як утілення культури народу,